

**กรอบเนื้อหาการขยายผล
การดำเนินงานประชาสัมพันธ์โรคไข้หวัดนก**

**ส่วนกระจายเสียงต่างประเทศ
8 พฤศจิกายน 2547**

กรอบเนื้อหาการขยายผล
จากการประชุมคณะกรรมการพิจารณาแก้ไขสถานการณ์โรคไข้หวัดนก
วันจันทร์ที่ 8 พฤศจิกายน 2547
ณ ห้องประชุม ทำเนียบรัฐบาล

เป้าหมาย
 สร้างความเข้าใจการดำเนินโรค
 รับทราบนโยบายมาตรการภาครัฐ

เพื่อ

เนื้อหา

แหล่งข้อมูล

กรมควบคุมโรค

มาตรการภาครัฐ

1. สถานการณ์ผู้ป่วย / การมีกระแสดังเอง / การจัดการสภาพแวดล้อม, ทำความสะอาด
2. การดำเนินการเพื่อรับมือกับโรคระบาด / เมื่อมีอาการเจ็บป่วย
3. การประชุมประเทศอาเซียนเรื่องไข้หวัดนก

ข้อมูลทางวิชาการ

- 1 นายสมชัย เพียรสถาพร อธิบดีกรมอุทยานฯ โทร 0-9924-3865
- 2 ดร.ชวาลย์ ทวีศิริกรณ์ ผอ.สำนักอุทยานฯ โทร 0-1919-4341 / 0-2561-4834
- 3 นพ.ศุภมิตร ชูณห์สุทธิวัฒน์ กรมควบคุมโรค
- 4 สพ.ญ. ปราณีย์ พานิชย์พงษ์ รองโฆษก กรมปศุสัตว์ โทร 0-1348-3970 / 0-2653-4444 ต่อ 4115
- 5 น.ส.สุภา ปิยะกิติติ รองอธิบดีกรมปศุสัตว์กลาง โทร 0-2273-9721 / 0-1919-7168
- 6 นพ. คำนวณ ชิงสุศักดิ์ สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค โทร. 0-2590-1781, 0-1932-1610
- 7 นพ.จรัส ตฤณกุลพิพงศ์ โทร. 0-1989-2817 / 0-1878-0435
- 8 สพ.ยุคล ลิ้มแหลมทอง อธิบดีกรมปศุสัตว์ โทร. 0-1900-6030

หมายเหตุ

- บทความหลัก เช่น
- การจัดการสภาพแวดล้อม
- การใช้วัคซีน
- รับผิดชอบต่อเมื่อพบสัตว์ปีกตาย
- รับผิดชอบต่อเมื่อเจอเจ็บป่วย
- การใช้วัคซีน
- การควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์

- 1 การจัดการเปิดได้ทั้ง
 - 1.1 การเคลื่อนย้ายเปิดและผ่านได้ทั้ง
 - 1.2 Model มาตรฐานฟาร์ม (เสร็จ 28 ต.ค. 47 สัมภาษณ์รองอธิบดี จีระวัฒน์ เริ่มทอง โทร 0-1812-1841)
 - 1.3 การเตรียมความพร้อมผลักดันให้สัตว์เข้าสู่โรงเรือนเร็วที่สุด
 - 1.4 ประสานสถาบันการเงินจัดหาแหล่งทุนเพื่อปรับปรุงระบบฟาร์ม (ภกส. / SME / ออมสิน)
 - 1.5 การประเมินราคากลางเพื่อขอใช้เกษตรกรที่ถูกต้องให้ทำลายสัตว์ปีกและไล่สัตว์ปีก : สัมภาษณ์ ผอ.จ.
2. การปฏิบัติตามพร.ควบคุมโรคระบาดอย่างใกล้ชิด
- 3 การขึ้นทะเบียนไม่ขึ้นควบคุมผู้กระทำความผิดในที่เกิดโรคอย่างใกล้ชิด
4. การปฏิบัติตามของจังหวัดตั้งแต่ 1 พ.ย. 47
5. เน้นสร้างความเข้าใจอันดีภายในจังหวัดขึ้น

- 1 การใช้สินทรัพย์ของรัฐเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยไข้หวัดนก
- 2 การให้ความช่วยเหลือเกษตรกร / ผู้ประกอบการ (โยงกับการจัดการเปิดได้ทั้ง)

- 1 การเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยง
- 2 การสำรวจตัวอย่างแบบประจำถิ่น
- 3 การจัดการ / การป้องกันตนเองจากนกธรรมชาติ (มหาวิทยาลัยมหิดล/ เกษตรศาสตร์ / อุทกวิทยา / ขอนแก่น / เชียงใหม่)

กรมอนุรักษ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

ถกแถลงเรื่องของเวชระหว่ตมทกทงเนมวระเทตและตางบระเทต

๑) ฐรปฐตณการณโรคไ้หวัคณกนในฉัตวปีก (กรมปฐศัตว)

๑) ฐรปฐตณการณโรคไ้หวัคณกระหว่กวันทึ ๑ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ (x-ray)

๑.๑ พื้ทึทพบโรคไ้หวัคณกท้งทมค ๓๗๓ ค่ำบค ๑๖๘ อ่ำเกอ ๕๓ จ้งหวัค ✓

(เปอร์เซ้นคการพบไ้หวัคณกเป็น ๕๗.๗ % (๕๘๒/๑,๐๐๕ ค้วอย่ง))

๑.๒ จ้งหวัคทึไม่พบโรคไ้หวัคณกมี ๑๓๗ จ้งหวัค แบ่งคตามรยภคค้งนึ้ ✓

- ๑) ภคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงรย พะเขฯ แม่ฮ้องสอน น่าน ล่ำปง ล่ำพูน และแพร์
- ๑) ภคกलग ได้แก่ กรุงเทพมहनกร สระแก้ว ประจวคคีรีจันท์ และสมุทรสงครม
- ๑) ภคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เลข อุครธานึ้ นครพนม มุกคหาร หนองกย สกลนคร กพลินธุ์ โสธร อำนจเจริญ และมหาสารคค
- ๑) ภคใต้ ได้แก่ ฐราชฐร์ธานึ้ ชุมพร ระนอง พังงา กระบึ้ ภูเก็ต สงขลา พัทลุง ตรัง นราชวส และสตูล

๑.๓ ชนิดศัตวทึพบโรคไ้หวัคณก

- ๑) ไ้ก่พื้เมืองและไ้ก่ชน ๕๕.๗ %
- ๑) เบ็ด ๒๘.๕ %
- ๑) ไ้ก่เนื้อ ๖.๕ %
- ๑) ศัตวปีกชนิดอื่น ๆ ๘.๕ %

๒) ฐรปฐตณการณโรคไ้หวัคณกระหว่กวันทึ ๑ - ๕ พฤษจิกายน ๒๕๕๗

๒.๑ พื้ทึทพบโรคไ้หวัคณกท้งทมค ๕๐ ค่ำบค ๓๒ อ่ำเกอ ๑๗๗ จ้งหวัค

(ท้งทมค ๕๖ ค้วอย่ง) แบ่งเป็นรยภคค้งนึ้

- ๑) ภคเหนือ (ตอนล่ง) ได้แก่ กำแพงเพชร สุโขทัย นครสวรรค์ พิจิตร พิชญโลก เพชรบูรณ์ อุครคคค และอุทัยธานี
- ๑) ภคกलग ได้แก่ กรุงเทพมहनกร นครปฐม นนทบุรี เพชรบุรี ลพบุรี สระบุรี ฐพรธมบุรี และอ่ำทอง
- ๑) ภคใต้ ได้แก่ นครศรีธรรมราช

๒.๒ พื้ทึทพบโรคไ้หวัคณกข่ำกข่วงเดือนตุลคคม (x-ray) มีท้งทมค

- ๑) ๖ ค่ำบค
- ๑) ๒๐ อ่ำเกอ
- ๑) ๑๖ จ้งหวัค

๒.๓ จ้งหวัคทึพบโรคไ้หวัคณกใหม่ท้งทมค ๑ จ้งหวัค คึอจ้งหวัคกรุงเทพมहनกร

๒.๔ ชนิดศัตวทึพบโรคไ้หวัคณก

- ๑) ไ้ก่พื้เมืองและไ้ก่ชน ๖๕.๖ %
- ๑) เบ็ด ๒๓.๕ %
- ๑) ไ้ก่ไ้ นก และนกน่ำ ๖.๕ %

ความรู้ทั่วไปสำหรับประชาชนเกี่ยวกับไข้หวัดนก

ท่านผู้ฟังครับ เรื่องไข้หวัดนกนั้น เป็นเรื่องสำคัญที่ประชาชนต้องมีความรู้ ได้แก่

- หลีกเลี่ยงการสัมผัสสัตว์ปีกที่มีอาการป่วยหรือตายโดยเฉพาะเด็ก ผู้สูงอายุ

และผู้ที่มิภูมิคุ้มกันของร่างกายอ่อนแอ

- หากต้องสัมผัสกับสัตว์ปีกในระยะที่มีการระบาดในพื้นที่ ให้สวมหน้ากากอนามัย

สวมถุงมือ

- ล้างมือทุกครั้ง หลังการสัมผัสสัตว์ปีก และสิ่งคัดหลั่งของสัตว์ปีก ด้วยสบู่และน้ำ

- หากมีอาการเป็นไข้ ไอ โดยเฉพาะผู้มีอาชีพเลี้ยง ฆ่า ขนส่ง ขนย้าย และ

ขายสัตว์ปีก หรือเกี่ยวข้องกับซากสัตว์ปีก หรืออยู่ในพื้นที่ที่มีการเสียชีวิตของสัตว์ปีก ให้รีบพบแพทย์ และบอกประวัติการสัมผัส พร้อมอาการเพื่อให้มีการรายงานโรคตามระบบการเฝ้าระวัง และ

- ดูแลรักษาสุขภาพร่างกายของตนเองและบุคคลในครอบครัวให้แข็งแรงอยู่เสมอ

และขอฝากความรู้ทั่วไปสำหรับประชาชนเกี่ยวกับไข้หวัดนกที่มักจะมีผู้ถามเสมอว่า

“การบริโภคเนื้อไก่ มีความปลอดภัยเพียงใด” ตามหลักวิชาการ เชื่อไข้หวัดนก

ไม่สามารถทนต่อความร้อนที่สูงเกิน 70 องศาเซลเซียสได้ การทอด ต้ม นึ่ง อบ หรือย่าง โดยปกติ ก็จะสามารถฆ่าเชื้อได้เพราะส่วนใหญ่ใช้ความร้อนสูงเกิน 70 องศาเซลเซียสอยู่แล้ว ผู้บริโภคจึงสามารถรับประทานได้อย่างปลอดภัย

“แม่บ้านและผู้ปรุงอาหาร ที่สัมผัสกับเนื้อไก่โดยตรงในขณะที่ปรุงอาหาร มีอันตรายหรือไม่ และควรปฏิบัติตัวอย่างไร” ยังไม่พบมีรายงานว่าแม่บ้านและแม่ครัวติดเชื้อไข้หวัดนกจากการปรุงอาหารเลย แม้ว่าโรคไข้หวัดนกจะมีการระบาดใหญ่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมารวม 20 ครั้งแล้ว อย่างไรก็ตาม เชื่อไข้หวัดนกพบได้ในสัตว์ปีกและไข่ ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงใด ๆ จึงแนะนำให้ล้างมือ และภาชนะให้สะอาดหลังสัมผัสเนื้อไก่ เพราะเชือนี้ถูกฆ่าตายได้โดยง่ายโดยน้ำยาซักล้างหรือสบู่อยู่แล้ว

“อาหารที่มีไขมันและไข่มากเป็นส่วนประกอบ จะทำให้ผู้บริโภคติดโรคไข้หวัดนกได้หรือไม่” ยังไม่เคยมีรายงานผู้ป่วยไข้หวัดนกจากการรับประทานไขในท้องตลาดมาก่อน อย่างไรก็ตาม เพื่อความมั่นใจควรล้างเปลือกไขก่อนนำไปปรุงอาหาร เพราะอาจติดมากับเปลือกไข และการประกอบอาหารที่ใช้ไขแดงและไขขาว ขอแนะนำให้ปรุงอาหารโดยทำให้ส่วนประกอบของไขให้สุก เช่น ไข่ต้ม ไข่ดาวที่สุก

รู้ทันโรคไข้หวัดนก

ท่านผู้ฟังครับ เมื่อเอ่ยถึงโรคไข้หวัดนก เชื่อว่าคนไทยทั้งประเทศน่าจะได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโรคนี้ไม่มากก็น้อย อย่างไรก็ตาม เราควรมาทำความรู้จักโรคนี้ในทุกแง่มุม เพื่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนกไม่ให้กลายเป็นปัญหาสาธารณสุขในครัวเรือนและของประเทศไทย

โรคไข้หวัดนกเกิดจากเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิดเอ สัตว์ปีกทุกชนิดติดเชื้อนี้ได้ ส่วนนกน้ำ นกชายทะเล และนกป่ามักไม่ป่วย แต่จะมีเชื้อออกมากับมูล ทำให้โรคแพร่ไปยังไก่ เป็ด ที่เลี้ยงในฟาร์ม และตามบ้านเรือน รวมทั้งนกในธรรมชาติ ซึ่งไก่ที่ติดเชื้อมักป่วยรุนแรงและตาย

ผู้ป่วยส่วนใหญ่ติดโรคจากการสัมผัสสัตว์ปีกที่ป่วยหรือตาย ด้วยโรคไข้หวัดโดยเชื้อไวรัสในน้ำมูก น้ำลาย และมูลสัตว์ป่วยอาจติดมากับมือ และเข้าสู่ร่างกายคนทางเยื่อจมูกและตา ผู้ป่วยบางรายติดเชื้อที่ปนเปื้อนอยู่ในสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามโรคไข้หวัดนกไม่พบการติดต่อจากคนสู่คน และไม่พบการติดเชื้อจากการรับประทานเนื้อสัตว์ปีกหรือไข่ที่ปรุงสุก

หลังจากได้รับเชื้อประมาณ 3-7 วัน ผู้ป่วยจะมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ คือ มีไข้สูง ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยเนื้อตัว อ่อนเพลีย เจ็บคอ ไอ อาจมีน้ำมูก น้ำตาไหล เด็ก ผู้สูงอายุ และผู้มีโรคประจำตัว มักมีอาการรุนแรง ปอดอักเสบ ซึ่งสังเกตได้จากอาการหอบหืดหรือหายใจลำบาก และอาจเกิดภาวะหายใจล้มเหลว เสี่ยงต่อการเสียชีวิตสูงถึงร้อยละ 70

ผู้ทำหน้าที่ทำลายสัตว์ปีกที่ติดเชื้อ ก่อนเข้าไปปฏิบัติงานต้องสวมชุดป้องกัน หรือเสื้อแขนยาว กางเกงขายาว สวมหน้ากากอนามัย แว่นครอบตา ปิดปาก-จมูก สวมถุงมือยาง และรองเท้าบูต เมื่อปฏิบัติงานเสร็จต้องรีบล้างมือ และอาบน้ำชำระร่างกายด้วยน้ำและสบู่ทันที ส่วนเสื้อผ้าและอุปกรณ์ป้องกันต้องนำไปฆ่าเชื้อ และทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และฝังกลางแดดจัด ๆ ให้แห้งสนิท ส่วนการทำลายซากสัตว์ต้องฝังห่างจากแหล่งน้ำธรรมชาติอย่างน้อย 30 เมตร และฝังให้ลึกอย่างน้อย 1 เมตร พร้อมโรยปูนขาวหรือราดน้ำยาฆ่าเชื้อ หรือราดน้ำเดือดที่ซาก และกลบดินทับให้แน่น หากใช้วิธีเผาก็สามารถฆ่าเชื้อได้เช่นเดียวกันครับ